

“Инвестирајте во здравјето,
изградете подобра иднина”
СВЕТСКИ ЗДРАВСТВЕН
ИЗВЕШТАЈ 2007

Кон “здравствена безбедност” во регионот на Европа на СЗО

Подготовка на здравствените системи за
здравствени кризи

Главни закани по здравјето во регионот на Европа

- **Заразни** болести
 - ХИВ/СИДА - ТБЦ
 - Пандемски грип
 - САРС ...

 - Закана од случајно или намерно ослободување на биолошки, хемиски и радионуклеарни агенци
- Природни или од човек предизвикани **катастрофи**
- Конфликти и комплексни вонредни состојби
- Глобални промени - **климатски промени**

Цели на СЗО при “Кризни”

Редукција на морталитетот и морбидитетот при кризните состојби

Завземање на “пристап кон целиот здравствени системи”

СЗО = е дел од групата агенции на ООН за делување при кризни состојби и одговорна за хуманитарно - здравствените аспекти

Концепт на кризна состојба во здравството

Кризните состојби се јавуваат кога

- ◆ Локалните *системи* од кои луѓето зависат се преоптеретени.
- ◆ Системите не се во состојба да одговорат на потребите.
- ◆ Луѓето неможат да ги реализираат основните потреби.

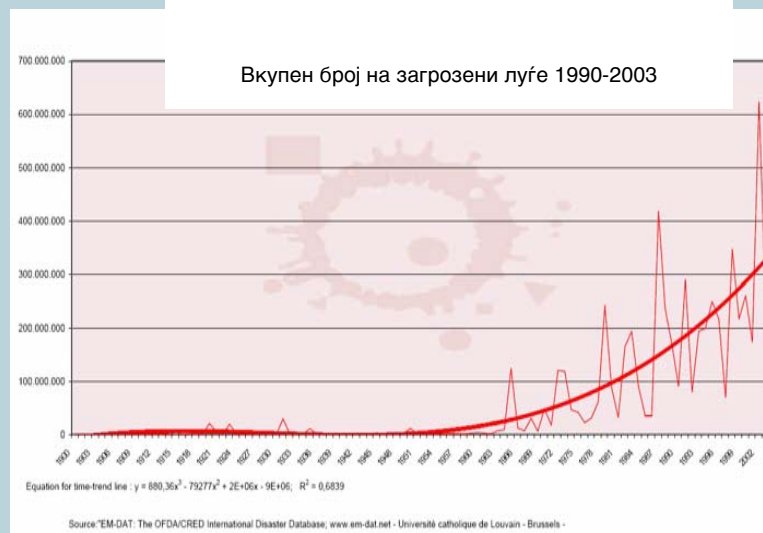
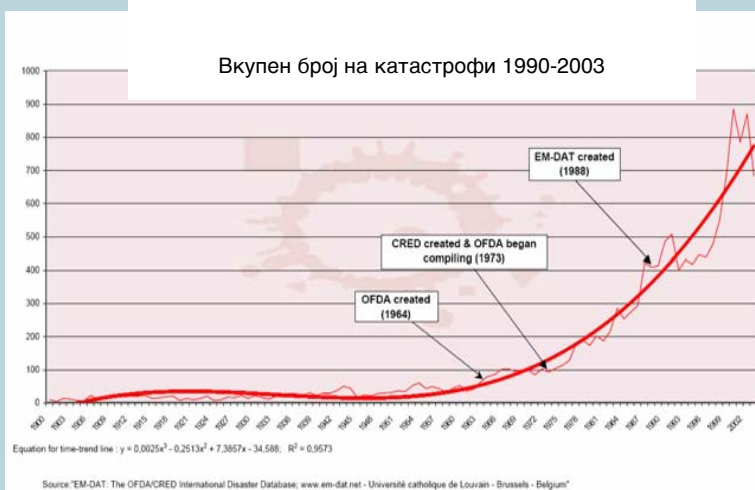
Причини за кризи

- Ненадејни, катастрофални настани (хемиски инциденти, масовни труења, ослободување на биолошки материи, земјотреси, несреќи..)
- Пролонгирани социјални нарушувања (насилства, борби и раселувања)
- Катастрофи со спор тек (намалувањето на шумите и проширување на пустините, глобално затоплување, висока преваленца на ХИВ)

Глобални трендови:

- Зголемен обем и број на здравствени кризи
- Економски и социјални губитоци кои се во пораст - долгорочни последици за вулнерабилното население (Милениумски развојни цели)
- Во тек на последните 20 години, катастрофите убија најмалку 3 милиони луѓе, а влијаеа на најмалку 800 милиони луѓе
- **Здравјето** е најповеќе погодено од наведеното

Катастрофи - здравствени кризи кои го погодија регионот на Европа (1990-2006)

Вид на појава	Број на појави	Смртни случаи	Загрозено население	Економски последици (во УСД \$)
Поплави	344	3 593	11 566 509	66 093 052
Екстремни температури	112	52 119	1 389 529	9 024 788
Суши	31	2	14 865 575	14 297 309
Пожари	58	228	286 969	3 540 357
Земјотреси	102	21 840	5 875 138	30 225 449
Несреќи	609	16 856	137 638	11 697 048
Лизгање на земјиште	57	2 084	90 196	156 589
Песочни бури	170	1 397	8 063 234	33 114 822
Вкупно	1 483	98 119	42 274 788	168 149 414

“Инвестирајте во здравјето,
изградете подобра иднина”
**СВЕТСКИ ЗДРАВСТВЕН
ИЗВЕШТАЈ 2007**

Пример со топлотниот бран во 2003 година

- S Државите од западна Европа со добро развиени здравствени системи беа најпогодени - **35.000** дополнителни смртни случаи во август 2003 г. (а само во Франција преку 14.800 смртни случаи)
- S Празнини во подготовката за вонредни состојби
- S Недостаток на стандардизирани упатства за лекување на здравствените проблеми поради прекумерна топлина
- S Недостаток на механизми за мобилизирање на дополнителен кадар (време на летни одмори)
- S Инсуфициентен менаџмент на кризи
- S Неуспех на здравствениот систем
- S Проблеми во комуникациите
- S *Политички последици*

Поплави - сериозни здравствени и економски последици

- Превенцијата и раното известување се основни
- Вградување на стандарди и правилно навремено известување на јавноста - *“Безбедни болници” и установи за примарна здравствена заштита*
- Последици по здравјето:
 - Давења и трауми
 - Загадување на водите (хемиски и биолошки)
 - Индиректни: нарушени системи за набавки и логистика

Заболни лица од птичји грип тип Х5Н1 во регионот на Европа на СЗО

(Дек. 2005 - Мар. 2006)

Држава	Заболени	Умрени
Азербеџан	8	5
Турција	12	4
Глобално	285	170

Научени лекции:

- Координативни механизми (мултисекторски кометети за кризи)
 - Министерство за здравство
 - Ветеринарни служби
 - Министерство за животна средина (регулативи за ловење)
 - ..

- Подготвеност на здравствениот систем
- Транспарентен менаџмент на информации
- Логистика (испраќање на мостри)

Сите се од ист вид...

бидејќи секоја од нив е закана за здравствениот систем - закана за безбедоста на здравјето

Катастрофи

Пандемии

Вонредни
состојби

Здравствени
кризи

ПРИСТАП КОН МУЛТИПНИ ЗАКАНИ

Компаративна предност на СЗО: блиска соработка со Министерствата за здравство

- Да лобира за подготвеност на здравствените системи за мултипни закани по здравјето
- Да го гради и унапредува партнерството на локално ниво
- Да овозможи обезбедување на одржлива поддршка на ДРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ заснована на менаџмент на РИЗИКОТ
- Да ги прилагоди интервенциите на националните прилики и да мобилизира меѓународна експертиза

Искуства од неодамнешните кризи со влијание на здравјето

- Неочекуваните настани дури и во добро развиените **здравствени системи** можат да креираат **хаос**.
- Добро **подготвените здравствени служби** и добро воспоставените мерки за намалување на штетите можат ефикасно да го намалат негативното влијание врз здравјето и безбедноста.
- **Меѓусекторска координација** и претходно утврден тек на **процесот на донесување на одлуки** во вонредни и кризни состојби се клучни за намалувањето на влијанието врз здравјето.
- Брзи и точни **информации** за потенцијалните ефекти врз здравјето и ефикасните интервенции се основни.
- **Свесноста на јавноста, комуникациите** и упатства за тие што ги донесуваат одлуките се ефикасни сретства за унапредување на основните превентивни мерки.

Фокус на подготвеност на здравствените системи во Европа

- Социјалните нееднаквости поттикнуваат зголемување на **вулнерабилноста**
- Висок ризик од неочекувани настани
- Здравствените системи во многу земји во регионот сеуште се инсуфициентно подготвени да се справат со здравствените аспекти на кризите
- Зајакнувањето на здравствените системи и нивна подготвеност се основи

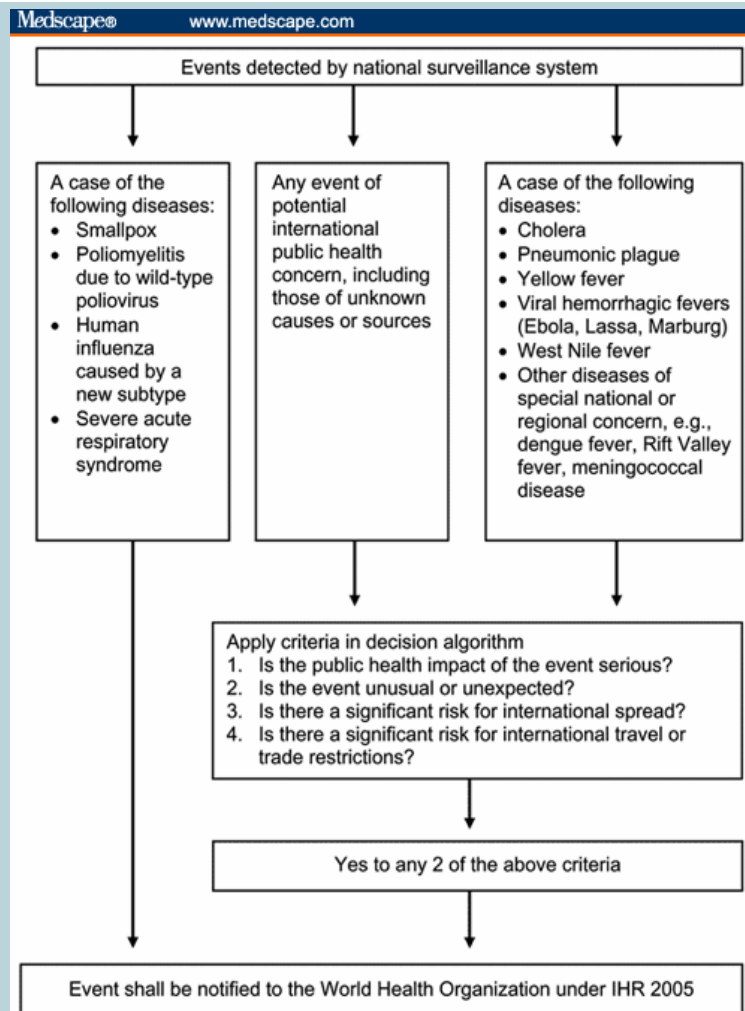

Меѓународни здравствени регулативи (од 2005)

Стапуваат на сила на 15-ти јуни 2007 година

“Инвестирајте во здравјето,
изградете подобра иднина”
СВЕТСКИ ЗДРАВСТВЕН
ИЗВЕШТАЈ 2007

- ❖ Нова рамка за менаџмент на законите по здравјето:
- ❖ “јавно-здравствена вонредна состојба од меѓународно значење” - за невообичаен настан се смета:
- ❖ Да претставува ризик по јавното здравје и на другите земји преку меѓународно проширување на болеста, и
- ❖ Потенцијално е потребен меѓународен одговор

Заклучоци

➡ Бидејќи здравствените последици од кризите се потенцијално катастрофални -

➡ *Клучна е подготвеноста на “Здравствениот систем” !*